

Hoe zou de NSB reageren? En hoe de Nederlandse Unie?

Mussert, trots op de ereplaats die hij op het Amsterdamse IJscubterrein naast de *Reichskommissar* had mogen innemen, voelde er niets voor, zijn geprivilegieerde positie prijs te geven. Op 1 juli, drie dagen na Meyers voorstel (wat zich in die drie dagen tussen Mussert en het *Reichskommissariat* afgespeeld heeft, weten wij helaas niet), liet hij een persbericht uitgeven waarin te lezen stond dat leden van Nationaal Front of van de Nederlandse Unie die het door NSB'ers gegeven voorbeeld wilden volgen, konden toetreden tot de *Waffen-SS* of het *Nationalsozialistische Kraftfahrer-Korps* (een formatie van chauffeurs voor militaire transporten), 'het oprichten van een Nederlands Legioen behoeft dus niet meer te geschieden.'¹

De reactie van het Driemanschap van de Nederlandse Unie werd twee dagen later wereldkundig gemaakt.

★

Het had niet veel gescheeld of het feitelijke tweemanschap dat sinds begin februari de Unie geleid had (Homan en de Quay), was ook formeel een Tweemanschap geworden, maar dan in andere samenstelling: de Quay en Einthoven. De in april uitgevoerde abonné-wervingsactie was de Quay welkom geweest als bevestiging van zijn opinie dat de leden alleen dan actief werden wanneer aan die activiteit een anti-Duits tintje zat – omgekeerd was Homan tot de conclusie gekomen dat zijn eigen opvattingen eigenlijk niet meer weerspiegeld werden in wat de Unie in feite geworden was. Eind januari had hij de strijd desnoods alleen willen voortzetten, nu gaf hij hem op. Toen de Quay hem begin juni kwam mededelen dat het, mede gezien de ontwikkeling van de publieke opinie, noodzakelijk was dat de Unie zich op korte termijn aggressiever tegen de bezetter zou opstellen, zei Homan dat hij zich in die omstandigheden liever uit het Driemanschap terugtrok. De Quay bracht in Breukelen die mededeling aan Einthoven over en nu diens 'bête noire' Homan² zou verdwijnen, stemde Einthoven er in toe, zijn plaats op de brug weer in te nemen. Er werd tussen hen drieën nog overleg gepleegd, hoe men Homans aftreden 'op de minst pijnlijke wijze' kon laten plaatsvinden,³ toen zich in snelle successie drie gebeurtenissen voordeden: de Duitse invasie van de Sowjet-Unie, Seyss-Inquarts oproep: 'Nederlanders, blik naar het oosten!' en Arnold Meyers voorstel.

¹ Regeringsvoorlichtingsdienst (Londen): Luisterbulletin, 3 juli 1941. ² L. Einthoven: *Heeft de afwezige ongelijk?* (1973), p. 46. ³ A.v.